

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 6 mars 1919 kl. 2 e. m.

Utlåtande, angående fullmäktiges i riksbanken hemställan om gratifikationer åt pappersmästaren J. A. Zedig och förrådsbokhållaren C. L. Andersson, båda vid Tumba bruk.

Fullmäktige i riksbanken hava i en till bankoutsrottet den 30 januari 1919 avlåten skrivelse hemställt, »att utskottet måtte utverka riksdagens bifall till gratifikationer åt pappersmästaren vid Tumba bruk J. A. Zedig å 2,500 kronor för utfört övertidsarbete under åren 1917—1918 och åt förrådsbokhållaren därstädes C. L. Andersson å 2,000 kronor för utfört extra arbete under samma tid.»

Vid fullmäktiges skrivelse finnes fogat utdrag av fullmäktiges protokoll berörda den 30 januari, innehållande dels en från förvaltaren vid bruket avlåten framställning i ämnet, dels ock yttrande av inspekterande fullmäktigen. Förstnämnda framställning lyder:

Förvaltarens framställning.

»Såsom undertecknad i tidigare skrivelser framhållit, hava brukets arbetare genom sin beredvillighet att åtaga sig ett långt gående övertidsarbete utfört allt vad på dem kunnat bero, för att bruket under de sista åren skulle kunna utföra sina pappersleveranser. Herrar fullmäktige hava även genom medgivande av dels ökad ersättning för övertidsarbete, dels gratifikationer lämnat brukets arbetare det erkännande och den uppmuntran, de väl förtjänat.

Bland de brukets tjänstemän, som i icke mindre grad än någon arbetare bidragit till arbetsresultaten under åren 1917—1918, ber undertecknad härmed vördsamtt få bringa till herrar fullmäktiges erinran pappersmästaren Zedig och förrådsbokhållaren Andersson.

Pappersmästaren Zedig har under de sist gångna 2 åren ägnat fabriksarbetet en större del av sin tid och sina krafter än vad som motsvaras av till någon arbetare utbetalad övertidsersättning. På av Zedig framställd förfrågan, huruvida han, i likhet med de vid bruket tjänstgörande kontrollanter, kunde påräkna någon för hans stora

familj välbehövlig särskild ersättning för övertidsarbete, har undertecknad visserligen hänvisat till, att övertid i regel icke beräknas för tjänstemän. Men å andra sidan hava de vid bruket genomförda löneregleringar för arbetare och krigstidstillägg för tjänstemän medfört en förändring i förhållandet mellan arbetslön för pappersmästaren och de under honom stående arbetarne, som särskilt under ett eventuellt övertidsarbete knappast kan anses stå i proportion till det med pappersmästarens tjänst förenade högre ansvaret.

Under åren 1917—1918 hava nämligen avlöningarna för pappersmästaren och för arbetare tillhörande försteformareklassen varit följande:

	Pappersmästarens lön incl. alla krigstidstillägg.	Arbetslön maximalt.	Skillnad.
År 1917	3,680: —	2,150: —	1,530: —
„ 1918	6,067: 34	4,446: 64	1,620: 70

I ovanstående uppgift över arbetarens lön ingår ersättning för övertidsarbete. Genom löneregleringen hösten 1918 erhålla emellertid arbetare under innevarande år även *utan övertidsarbete* en årsavlöning av upp till 4,400 kronor, vartill kommer en premie för minskad utskottsmängd, vilken i gynnsamt fall kan uppskattas till omkring 300: — kronor. Årsinkomsten för en arbetare tillhörande försteformareklassen kan sålunda beräknas uppgå till omkring 4,700: — kronor, vadan skillnaden mellan avlöningen för pappersmästare och arbetare under innevarande år komme att utgöra ej mer än 1,300: — kronor, i det fall intet övertidsarbete skulle förekomma. Blev det nödvändigt att under året även tillgripa övertidsarbete, komme denna skillnad att utfalla med ännu lägre belopp.

På grund härav kan undertecknad icke finna annat än att det skulle ligga i brukets intresse att gottgöra pappersmästaren för den verksamma del han tagit i 1917—1918 års övertidsarbete. För det fall någon ersättning skulle kunna tilldelas honom, ber jag vördsamt få anmäla, att en förste formares ersättning för övertidsarbete under de tvenne sista åren utgjort sammanlagt kr. 1,929: —.

Beträffande förrådsbokhållaren Carl Andersson har denne visserligen icke på samma sätt deltagit i ordnandet av fabriksens arbete på övertid. Däremot har förrådsbokhållaren under den tid av c:a 3 månader, som förflutit sedan föregående verk-mästare frånträtt sin befattning till dess ny verk-mästare inträtt i tjänst utfört verk-mästarens tillkommande bokföringsarbete samt en del övriga till förrådsbokhållaretjänsten ej hörande arbeten.

Carl Andersson, som instundande 24 oktober varit i brukets tjänst under 48 år, erhöll 1902 på grund av erkänd duglighet tjänstemans anställning efter att tidigare hava varit arbetare vid bruket. Men såsom tjänsteman har Carl Andersson under år 1918 åtnjutit en avlöning av kr. 3,682: 49 inclusive alla krigstidstillägg, under det att arbetares avlöning uppgått till kr. 4,446: 64. Med sist anförda lönereglering för arbetare kommer Carl Anderssons inkomst att med omkring kr. 1,000 per år understiga arbetares avlöning.

Med hänsyn härtill kan undertecknad icke underlåta att vördsamt förorda även förrådsbokhållaren Carl Andersson till erhållande av en gratifikation uppgående till samma belopp som för brukets pappersmästare, såvida icke den sistnämnda särskilt med hänsyn till sin stora familj (6 minderåriga barn) bör komma i åtnjutande av ett högre belopp.»

Inspekterande fullmäktigen.

Inspekterande fullmäktigens yttrande är av följande lydelse:

»Redan under förliden höst tillät jag mig vitsorda dels det dugande arbete, som, till en stor del på övertid, under senaste års forcerade sedelpapperstillverkning utförts av pappersmästaren Zedig, dels det extra-arbete, utöver förrådsbokhållaretjänsten, som pålagts förrådsbokhållaren Andersson, bägge anställda vid Tumba bruk.

Nu har till mig inlämnats förevarande den 27 januari dagtecknad skrivelse från förvaltaren vid Tumba bruk, där han till förmån för ifrågavarande bägge tjänstemän gör hemställan om gratifikationer.

Med avseende på Zedigs ställning vill jag framhålla, att papperstillverkningen sönderfaller i två successiva perioder, den förra innefattande främst massans beredning och formning, den senare innefattande alla de operationer, som utföras från och med det s. k. skiljerummet. Den förra periodens operationer ledas av verkmästaren, den senare närmast av pappersmästaren.

Den ledande ställning, som pappersmästaren sålunda innehar, torde självfallet böra taga sig uttryck i en avlöning, som ställer honom på ett lämpligt sätt över även de högst avlönade arbetarna. Då nu på grund av dyrtidstillägg, ersättning för övertidsarbete och arbetspremier arbetarnas löner stiga i större proportion än pappersmästarens, som varken har ersättning för övertid eller arbetspremier, synes billigheten fordra, att en man, vilken, som Zedig, med nit och skicklighet sköter sin tjänst och arbetar på övertid lika mycket som någon arbetare, erhåller någon särskild gottgörelse.

Med anledning härav och med hänsyn till den stora familj, som Zedig har att med relativt liten lön försörja, anhåller jag att få föreslå, att fullmäktige behagade hemställa om en gratifikation för honom av 2.500 kronor, beräknad för det övertidsarbete han utfört under åren 1917—1918.

Med avseende på Andersson anhåller jag få hänvisa till förvaltarens skrivelse, och kan jag vitsorda, att Andersson, som varit anställd i brukets tjänst sedan den 24 oktober 1871 och, som, född den 11 november 1859, alltjämt förtjänstfullt sköter sin tjänst, under de två gångna årens forcering utfört åtskilligt arbete, som icke hör till hans tjänst som förrådsbokhållare. Därjämte synes det uppenbart, att Andersson, som från mångårig arbetare vid bruket *befordrats* till tjänsteman, icke bör hava lägre avlöning än vissa arbetare.

Med anledning härav anhåller jag att få föreslå, att fullmäktige behagade hemställa om en gratifikation för förrådsbokhållaren Andersson av 2,000 kronor, beräknad för det extra-arbete, som han utfört under åren 1917—1918.»

Utskottet.

Av handlingarna i ärendet jämte vad utskottet för övrigt inhämtat framgår, att tillverkningen av sedelpapper vid Tumba bruk under de senaste åren ökats med ej mindre än omkring 70 procent. Att under sådana förhållanden arbetet vid bruket måst högst betydligt forceras är uppenbart. Fullmäktige hava också vid skilda tillfällen lämnat brukets arbetare såväl särskild ersättning som ock gratifikationer med anledning av det ökade arbete, som uppkommit. Det kan därför enligt utskottets mening icke vara annat än rättvist och billigt, att jämväl de av brukets tjänstemän, för vilka under ifrågavarande tid arbetet högst väsentligt ökats, nämligen pappers-

mästaren och förrådsbokhållaren, i likhet med arbetarna vid bruket, komma i åtnjutande av någon särskild ersättning; och har utskottet ansett denna skäligen böra bestämmas för Zedig till 2,000 kronor och för Andersson till 1,600 kronor.

Dessa belopp torde böra utbetalas av brukets medel.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att till pappersmästaren vid Tumba bruk J. A. Zedig och förrådsbokhållaren därstädes C. L. Andersson må av Tumba bruks medel utbetalas gratifikation till belopp av 2,000 kronor för Zedig och 1,600 kronor för Andersson.

Stockholm den 6 mars 1919.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Hedenstierna, Gustafsson, Neiglick, Wickman, Enhörning, Hedenström, Modig* och *Schyller* samt
av andra kammaren: herrar *Kristensson, Gustafsson* i Örebro, *Bogren, Sommelius, Jonsson* i Gumboda, *Lindvall, Lovén* och *Hagman*.

Reservationer:

av herr *Hedenström*, som anfört:

»Mot det beslut, vartill utskottet kommit beträffande gratifikation för pappersmästare J. A. Zedig och förrådsbokhållare C. L. Anderson för utfört extraarbete, får jag anmäla avvikande mening.

Utskottets frångående i dessa fall av regeln om tjänstemäns i statens tjänst löneställning synes mig innebära synnerligen omfattande konsekvenser för hela lönesystemet.

Därtill kommer, att de för ovannämnda tjänstemän utgående lönerna redan nu måste anses väl svara mot all rimlig hänsyn, liksom mot vad den enskilda industrien i motsvarande fall betalar.

Pappersmästarens avlöning 1917 utgör enligt staten 3,200 kronor. Dessutom uppbar han ett tillägg å 480 kronor. För år 1918 uppgick avlöningen till kronor 6,067: 34, vartill komma de synnerligen värdefulla förmånerna av ved samt trädgårds- och åkerjord jämte bostad.

I anslutning till vad jag ovan uttalat anser jag, att utskottet bort hemställa,

att den gjorda framställningen icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.»

samt av herrar *Bogren, Jonsson* i Gumboda och *Lovén*.
